

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 8.12.2010
COM(2010) 715 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Стратегия на Европейския съюз за региона на река Дунав

{SEC(2010) 1489 окончателен}
{SEC(2010) 1490 окончателен}
{SEC(2010) 1491 окончателен}

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
2.	Предизвикателства и възможности	4
2.1.	Предизвикателства	5
2.2.	Възможности	6
3.	Отговор: план за действие	7
3.1.	Създаване на връзки за региона на река Дунав	8
3.2.	Опазване на околната среда в региона на река Дунав	10
3.3.	Постигане на благосъстояние в региона на река Дунав	12
3.4.	Укрепване на региона на река Дунав	13
4.	Изпълнение и управление	14
5.	Връзки с политиките на ЕС	16
6.	Заключение	17

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Стратегия на Европейския съюз за региона на река Дунав

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Регионът на река Дунав се е променил изключително много. С двете вълни на разширяване на ЕС през 2004 г. и 2007 г. най-международният по своя характер речен басейн в света стана почти изцяло територия на Европейския съюз. Налице са нови възможности за справяне със свързаните с него предизвикателства и оползотворяване на потенциала му, особено за подпомагане на усилията му да се преодолее икономическата криза по устойчив начин. Могат да се подобрят социално-икономическото развитие, конкурентоспособността, управлението на околната среда и растежът, основан на ефективно използване на ресурсите, както и да се модернизират сигурността и транспортните коридори. Река Дунав може да се използва за отваряне на ЕС към най-близките му съседи, държавите от региона на Черно море, Южен Кавказ и Централна Азия. Стратегията на ЕС за региона на река Дунав може да допринесе за постигане на целите на ЕС и за подпомагане на основните инициативи за политиките на ЕС, особено на стратегията „Европа 2020“.

Регионът на река Дунав е функционална област, обусловена от нейния речен басейн. Дейността на организациите за сътрудничество, каквито са Дунавската комисия и Международната комисия за защита на река Дунав, е свързана със специфични въпроси. Стратегията разширява този подход, за да се обхванат приоритетите по интегриран начин. В географски аспект тя засяга основно, но не само: държавите от ЕС — Германия (Баден-Вюртемберг и Бавария), Австрия, Словашката република, Чешката република, Унгария, Словения, Румъния и България, както и държавите извън ЕС — Хърватска, Сърбия, Босна и Херцеговина, Черна гора, Република Молдова и Украйна (регионите по течението на река Дунав). Стратегията остава отворена за други партньори от региона. Тъй като река Дунав се влива в Черно море, стратегията следва да е съгласувана с перспективите за региона на Черно море. Предвид това, че в региона живеят повече от 100 млн. души и че територията му е една пета от територията на ЕС, той е от основно значение за Европа.

В региона има необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Трябва да се модернизират транспортните връзки и да се подобри достъпът до информационни технологии. Енергията може да е по-евтина и по-сигурна благодарение на наличието на по-добри връзки и алтернативни източници. Развитието може да е съчетано с опазване на околната среда в рамките на подход за устойчиво развитие в съответствие с достиженията на европейското право в областта на околната среда, когато то е приложимо. Необходими са взаимни усилия за минимизиране на рисковете и последствията от бедствия, като наводнения, засушавания и промишлени аварии. Като се опира на забележителните перспективи в областта на научните изследвания и иновациите, регионът може да заеме водещо място по отношение на търговията и предприемачеството в ЕС. Неравномерното развитие в областта на

образованието и заетостта може да бъде преодоляно. Регионът може да стане област на безопасност и сигурност, в която конфликтите, социалната изолация и престъпността намират адекватно решение.

Необходимо е до 2020 г. да се постигне целта всички живеещи в региона лица да разполагат с по-добри перспективи за получаване на висше образование, намиране на работа и постигане на благосъстояние в собствения си роден край. Чрез стратегията регионът трябва да стане в действителност регион от 21-ви век — с висока степен на сигурност и стабилност, както и да е един от най-привлекателните в Европа.

За да се постигне това, Европейският съвет поиска от Комисията да подготви настоящата стратегия¹. Тя идва след одобрението на стратегията на ЕС за региона на Балтийско море, която е вече в етап на изпълнение. Въз основа на придобития от посочената стратегия опит, в искането за стратегията за региона на река Дунав се подчертава важността на прилагането на интегриран подход за постигането на устойчиво развитие. Трябва да се идентифицират възможностите за съчетаване на усилията и необходимите компромиси, напр. разработване на свръхмодерни екологосъобразни технологии, полагане на усилия за постигане на по-добра съгласуваност между политиките и осигуряване на финансиране за подобряване на крайните резултати и преодоляване на разпокъсаността. Предвид това че Комисията е активна в много области на политиката, тя може да подпомогне такъв един подход, както е очертано в посочените документи: 1) настоящото съобщение до другите институции на ЕС, както и 2) придружаващия план за действие.

Комисията твърдо вярва, че поставянето на цели е от основно значение, за да могат усилията да бъдат насочени към конкретни приоритети. Непосредствено след приемането на настоящото съобщение целите следва да бъдат доуточнени съвместно със заинтересованите страни и финализирани преди насроченото за юни 2011 г. заседание на Европейския съвет. Целите ще се отнасят за всички държави-членки, а държавите, които не са членки, ще бъдат насърчавани да се стремят към постигането им при отчитане на специфичните за тях обстоятелства. Постигането на целите ще бъде предмет на внимателно наблюдение в контекста на докладите на Комисията.

2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНОСТИ

Предложенията са направени след подробни консултации със заинтересованите страни. Правителствата, включително тези на държави, които не са членки, бяха включени в консултациите чрез „национални центрове за контакт“. Бяха използвани експертните знания на съответните служби на Комисията и Европейската инвестиционна банка, както и на регионални организации (напр. Регионалният съвет за сътрудничество). Заинтересованите страни бяха консултирани посредством онлайн връзка и в рамките на пет основни конференции. Основните послания бяха следните: 1) приветства се инициативата за насърчаване на интеграцията на региона в ЕС; 2) държавите-членки и третите държави (включително държави кандидатки и потенциални кандидатки) поемат

¹ Европейският съвет отправи официално искане към Европейската комисия да координира стратегията на ЕС за Дунавския регион, като в заключенията си от 19 юни 2009 г. заяви: „Той (...) приканва Комисията да представи до края на 2010 г. стратегия на ЕС за региона на река Дунав.“

ангажимент на най-високо политическо равнище; 3) Комисията има ключова роля при улесняването на процеса; 4) съществуващите ресурси могат да бъдат използвани много по-добре за целите на стратегията, и 5) чрез стратегията трябва да се постигнат видими и конкретни подобрения за региона и живеещите в него хора.

2.1. Предизвикателства

В исторически план регионът на река Дунав е бил подложен в особено голяма степен на влиянието на бурни социални събития, много конфликти, движения на население и недемократични политически режими. Падането на желязната завеса и разширението на ЕС обаче предоставят възможност за по-добро бъдеще. Това означава да се намери отговор на основни предизвикателства, и по-специално на следните:

- **Мобилност:** самата река Дунав представлява основен коридор от трансевропейската транспортна мрежа. Използването ѝ обаче е далеч под пълния ѝ капацитет. Транспортираните по река Дунав товари са едва 10—20 % от тези по река Рейн. Тъй като вътрешният воден транспорт носи важни предимства от гледна точка на опазването на околната среда и ефективността, потенциалът му трябва да се оползотворява по устойчив начин. Има подчертана необходимост от увеличаване на мултимодалността, подобряване на връзките с други речни басейни, модернизиране и разширяване на инфраструктурата при транспортните възли, като например вътрешните пристанища.
- **Енергия:** цените в региона са високи като относителна стойност. В резултат на разпокъсаните пазари разходите са високи, а конкуренцията ограничена. Разчитането на твърде малко на брой външни доставчици увеличава уязвимостта, както сочат периодичните кризи през зимата. Постигането на по-голяма диверсификация на доставките чрез изграждането на взаимни връзки и действителен регионален пазар ще увеличи енергийната сигурност. Изключително важно е да се подобри ефективността, включително чрез спестяване на енергия и по-широко използване на възобновяеми източници на енергия.
- **Околна среда:** регионът на река Дунав е основен международен хидроложки басейн и екологичен коридор. Това изисква прилагането на регионален подход към опазването на природата, териториалното устройство и управлението на водите. Замяряването е проблем, който не се влияе от националните граници. Основни проблеми, каквито са непречистените отпадъчни води, торовете и отмиването на почвения слой, предизвикват висока степен на замърсяване на река Дунав. Трябва да се отчете и въздействието върху околната среда на транспортните връзки, промените в туристическия сектор или новите енергопроизвеждащи мощности.
- **Рискове:** големите наводнения, засушаванията и случаите на промишлено замърсяване са твърде чести явления. За целите на предотвратяването, подготвеността и ефективните ответни действия е необходима висока степен на сътрудничество и обмен на информация.
- **Социално-икономически въпроси:** в региона се наблюдават големи различия. В него се намират някои от най-успешните региони в ЕС, но също и някои от най-бедните. По-специално, често не се осъществяват никакви контакти и сътрудничество, както във финансов, така и в институционален аспект. Предприятията не се възползват в достатъчна степен от международното измерение на маркетинга, иновациите и научните изследвания. Делът на високообразованите

хора в региона на река Дунав е по-нисък от средния за ЕС-27, като и в това отношение се наблюдава вариране в широки граници. Най-високообразованите лица често напускат региона.

- **Сигурност, тежки престъпления и организирана престъпност:** наблюдават се трайни сериозни проблеми. Трафикът на хора и контрабандата на стоки са особено тежки проблеми в няколко държави. Корупцията подкопава общественото доверие и възпрепятства развитието.

Най-добре е тези предизвикателства да се решават в тяхната съвкупност чрез определяне на приоритети, постигане на съгласие по конкретни действия и тяхното прилагане. Например предприемачите и природозащитниците трябва заедно да намерят иновативни решения на най-трудните въпроси в полза на целия регион.

2.2. Възможности

За региона на река Дунав има и много възможности. В него има много области с изключителна природна красота. Регионът разполага с богата история, наследство и култура. Има огромен потенциал за развитие, особено в държавите, които са засегнати в най-висока степен от започналия през 1989 г. преход. Налице са креативни идеи и качествена работна ръка. Например регионът:

- е в непосредствено съседство с държавите от Изтока, към които Европа се отваря. Трябва да се развият съществуващите **транспортни и търговски връзки** (напр. чрез транспортната мрежа ТРАСЕКА, която свързва ЕС през региона на Черно море с Кавказ и Централна Азия);
- има **добре развита образователна система** с много университети. Качеството обаче не е еднакво навсякъде. Образованието и обучението трябва да съответстват на нуждите на пазара на труда, като едновременно с това се насърчава мобилността на учащите се в региона;
- разполага с **изключително културно, етническо и природно богатство**. Има градове със статут на метрополии и обекти на световното културно и природно наследство и включва повече столици от която и да е друга река по света. Това налага наличието на модерни туристически възможности и инфраструктура, за да могат гостите да извличат полза, а домакините да реализират печалба;
- може по-добре да оползотвори **възобновяемите източници на енергия** — вода, биомаса, вятър или топлоенергийни източници. Съществува и голям потенциал за подобряване на **енергийната ефективност** чрез по-добро управление на търсенето на енергия, както и чрез модернизиране на сградите и логистиката. Тези действия ще подпомогнат прехода към икономика с ниски емисии на въглероден двуокис;
- се характеризира с **богати природни дадености**: изключителна фауна и флора, ценни водни ресурси и забележителни ландшафти (напр. делтата на река Дунав, Карпатите). Те трябва да бъдат опазвани и възстановявани по устойчив начин.

За използването на тези възможности в най-голяма степен е необходимо да се увеличат сътрудничеството, взаимното планиране, взаимните инвестиции и развитието на основни връзки.

3. ОТГОВОР: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

По изложените причини в основата на предложената стратегия стои изработването на интегриран отговор. Акцентът се поставя върху по-добри и „по-интелигентни“ връзки за мобилност, търговия и енергия, действия за опазване на околната среда и управление на риска, сътрудничество в областта на сигурността. Могат да се извлекат ползи от взаимните усилия в областта на иновациите, туризма, информационното общество, институционалния капацитет и социално изолираните общности.

В стратегията се предлага план за действие, по отношение на който е необходимо държавите и заинтересованите страни да поемат твърд ангажимент. Комисията ще наблюдава редовно напредъка. В резултат на това действията и проектите по плана ще бъдат актуализирани или заменени при приключването им, което означава, че той е „текущо актуализиран“ план. Поставя се акцент върху възприемането на интегриран и ориентиран към местните условия подход. Териториалното сближаване, което понастоящем е изрично определена цел на ЕС, ще се насърчава чрез създаване на добри връзки между градските и земеделските райони, адекватен достъп до инфраструктура и услуги, както и сравними условия на живот.

При консултациите бяха направени много предложения за действие. Съвместно с държавите-членки, регионите и другите заинтересовани страни Комисията избра онези от тях, които:

- доказват непосредствени и видими ползи за хората от региона;
- оказват въздействие на ниво макрорегион (или значителна част от него). Поради това проектите следва да насърчават устойчивото развитие и да обхващат няколко региона и държави;
- са съгласувани и взаимно подкрепящи се, като предлагат решения в полза на всички страни;
- са реалистични (технически осъществими и с осигурено надеждно финансиране).

Представените проекти са примери за насърчаване. Предназначението им е да онагледяват, а не да очертават приоритети. Предложени са и много други — планът за действие е рамка с указателен характер, която се променя в течение на периода на прилагане.

Основните въпроси се разглеждат в четири стълба. Всеки от тях е съставен от приоритетни области и има конкретно определено поле на действие. Стълбовете са следните:

1) *Създаване на връзки за региона на река Дунав*

- За подобряване на мобилността и мултимодалността
 - а) вътрешни водни пътища
 - б) сухоземни, железопътни и въздушни връзки
- За насърчаване на по-широкото използване на възобновяемата енергия

- За насърчаване на дейностите в областта на културата и туризма и преките контакти между хората

2) *Опазване на околната среда в региона на река Дунав*

- За възстановяване и запазване на качеството на водите
- За управление на рисковете за околната среда
- За опазване на биологичното разнообразие, ландшафтите и качеството на въздуха и почвите

3) *Постигане на благосъстояние в региона на река Дунав*

- За развитие на обществото на знанието чрез научноизследователски, образователни и информационни технологии
- За оказване на подкрепа за конкурентоспособността на предприятията, включително развитието на клъстери
- За инвестиране в хора и умения

4) *Укрепване на региона на река Дунав*

- За увеличаване на институционалния капацитет и сътрудничеството
- За съвместна работа с цел укрепване на сигурността и предприемане на действие по въпросите на организираната престъпност и тежките престъпления.

3.1. Създаване на връзки за региона на река Дунав

Добрите връзки, както вътрешните, така и тези към други европейски и световни региони, са от основно значение за региона на река Дунав. Нито една част не трябва да остане в качеството на периферна. По отношение на транспортната и енергийната инфраструктура има много пропуски и несъвършенства, дължащи се на недостатъчен капацитет, качество или лоша поддръжка. Необходими са и по-добри връзки между хората, особено по линия на културата и туризма.

За постигането на ефективни подобрения са необходими съгласувано планиране, финансиране и изпълнение. Неефективността на пазара поради вторични ефекти се проявява изключително явно в липсата на трансгранични инвестиции. Необходимо е да се определят и изпълнят по устойчив и ефективен начин големи проекти със споделяне на разходите и ползите. Колкото повече са ползвателите, толкова по-ефективни стават инвестициите, като се реализират значителни икономии от мащаба.

Основни въпроси

Транспорт

Речният басейн има голям потенциал за устойчиво вътрешно плаване, а реката е с централно разположение. Това налага подобрения в управлението, оборудването и

наличието на квалифициран персонал. Трябва да се подобри физическият капацитет на река Дунав и нейните притоци и да се отстранят съществуващите затруднения, за да се осигури подходяща плавателна годност, в изпълнение на програмата „NAIADES“ и при спазване на законодателството в областта на околната среда и въз основа на „Съвместното становище относно вътрешното плаване и устойчивостта на околната среда в басейна на река Дунав“. Трябва да бъдат подкрепяни иновативните технологии в съответствие с нуждите на пазара. Недостигът на персонал от млади хора (екипаж, капитани и др.) трябва да бъде преодолян чрез по-добро обучение и по-добри професионални възможности.

Сухопътната, железопътната и въздушната инфраструктура често са недостатъчни или такива просто липсват, особено при трансграничните връзки. Трябва да се изпълняват в срок приоритетните проекти по трансевропейската транспортна мрежа и на коридорите за железопътен товарен превоз в съответствие с Регламент (ЕО) № 913/2010. Бъдещият договор за транспортна общност предвижда по-добро интегриране на региона на Западните Балкани. Основно значение имат мултимодалността и оперативната съвместимост, като се използва потенциалът на реката като основен елемент в модерната логистика. Необходими са и връзки между северните и южните държави. Обединението за региона на река Дунав като функционално въздушно пространство (The Danube Functional Airspace Block — FAB) има основно значение за управлението на полетите, както и увеличаването на капацитета на регионалните летища.

Енергия

Периодичните кризи подчертават уязвимостта на региона. Качеството на инфраструктурата, сигурността на доставките, организацията на пазара, неустойчивото търсене, енергийната ефективност и използването на възобновяеми източници на енергия често са проблематични. От основно значение е да се модернизират и разширят енергийните мрежи, особено междусистемните връзки, чрез изпълняване на Европейската енергийна програма за възстановяване и чрез укрепване на трансевропейската транспортна мрежа. Необходим е обмен на опит, особено в областта на „интелигентните“ мрежи, „интелигентните“ градове и екоиновацията.

Култура и туризъм

Регионът е привлекателен с общата си история и традиции, култура и изкуства, отразяващи различните общности в региона, както и със забележителното си природно наследство. Делтата на река Дунав е обект на световното културно и природно наследство и предлага възможности за спорт и други видове развлечение. Чрез прилагане на общ и устойчив подход за подобряване и популяризиране на тези възможности регионът на река Дунав би трябвало да стане европейска и световна „търговска марка“.

Примерните цели биха могли да бъдат следните:

- увеличаване на товарния транспорт по реката с 20 % до 2020 г. в сравнение с обема през 2010 г.;

- отстраняване на съществуващите затруднения по отношение на годността за плаване по реката, за да може до 2015 г. тя да стане използвана целогодишно за плавателни съдове от тип VIb²;
- намаляване на продължителността на пътуванията за създаване на конкурентни железопътни връзки за превоз на пътници между основните градове;
- завършване в планирания срок от 3 до 5 години на 4-те коридора за железопътен товарен превоз, които пресичат региона на река Дунав;
- създаване в срок до 2020 г. на ефективни мултимодални терминали на пристанищата на река Дунав за свързване на вътрешните водни пътища с железопътната и сухоземната транспортна мрежа;
- постигане на националните цели, основаващи се на целите по стратегията „Европа 2020“, които се отнасят до въпросите на климата и енергията.

3.2. Опазване на околната среда в региона на река Дунав

Екологичните ресурси са трансгранични и надхвърлят националните интереси. Това важи в особено голяма степен за региона на река Дунав, който включва планински области като Карпатите, Балканите и част от Алпите. Той разполага с богата и единствена по рода си флора и фауна, както водна, така и сухоземна, включително няколко места в Европа, където живеят пеликани, вълци, мечки и рисове. Всички те се намират под все по-голяма заплаха от дейността на човека. Сътрудничеството е от основно значение, в противен случай благоприятните резултати от усилията на дадено място могат бързо да бъдат неутрализирани от липсата на необходимото внимание на друго. Съществуващите структури за сътрудничество трябва да се укрепят.

Основни въпроси

Води

Регионът е най-международният по своя характер речен басейн в света с много протоци, езера и подземни водни обекти с изключителна важност. От основно значение е да се гарантира доброто качество на водите в съответствие с изискванията в Рамковата директива за водите. Необходимо е устойчиво управление на водите, като със съвместни усилия се намалява замърсяването с органични и опасни вещества и биогенни елементи. В приетия през 2009 г. от всички дунавски държави План за управлението на речния басейн се определят конкретни цели и мерки, на които да се основат по-нататъшните действия.

Рискове

² Международната класификация на европейските вътрешни водни пътища (UNECE/TRANS/120/Rev.4, стр. 28/29) в Европейското споразумение за основните вътрешни водни пътища с международно значение (AGN) съдържа класификация на параметрите за моторните плавателни съдове и тласканите конвои. В настоящия документ категория VIb се отнася единствено до тласканите конвои и плавателните съдове за вътрешни водни пътища с максимално водоизместване от 2,5 т.

Живеещите в региона лица трябва да бъдат защитени от бедствия, като наводнения и промишлени аварии, които оказват значително транснационално неблагоприятно въздействие — последните от които възникнаха през 2010 г., чрез съвместно приложени превантивни мерки и мерки за управление на бедствията и аварията, например в съответствие с изискванията на директивата за наводненията, директивата Севесо, директивата относно отпадъците от рудодобив или директивата относно екологичната отговорност. Предприетите едностранно действия единствено изместват проблема и поставят съседните региони в затруднено положение. Все по-честите засушавания също са изискващ внимание въпрос, какъвто е и адаптирането към промяната на климата. Регионалното сътрудничество трябва да улеснява развитието на „зелена“ инфраструктура, прилагането на дългосрочни и основани на екосистемите решения, както и извличане на полезен опит от минали събития.

Биологично разнообразие, почви

Загубата на естествени местообитания поставя под заплаха фауната и флората и оказва въздействие върху цялостното състояние на околната среда. Разпокъсването на екосистемите, интензифицирането на земеползването и разрастването на градовете представляват големи заплахи. Целта на ЕС за постигане до 2020 г. относно биологичното разнообразие³ трябва да бъде постигната, като се спре загубата на биологично разнообразие и екосистеми, като се възстановят свързаните с екосистемите услуги и отново се свържат изолирани едно от друго местообитания. Целите на защитените природни зони, като обектите по Натура 2000, могат да се постигнат единствено като се спазват екологичните изисквания на целия регион. По отношение на почвите, ерозията на обработваеми земи причинява замърсяване на водите, а също замърсените зони и изхвърлянето на отпадъци, като по всички тези въпроси в стратегията са предвидени конкретни действия.

Примерните цели биха могли да бъдат следните:

- постигане на свързаните с околната среда цели от Плана за управлението на басейна на река Дунав;
- намаляване на равнищата на биогенните елементи в река Дунав, за да могат екосистемите на Черно море да се възстановят до състояние, подобно на това от 1960 г.;
- съставяне и приемане в срок до 2013 г. на Плана за управление на делтата;
- започване на изпълнението на плановите за целия регион на река Дунав за управление на риска от наводнения, срокът за което съгласно Директивата за наводненията е през 2015 г., за да може до 2021 г. да се намали значително рискът от наводнения, като се отчете и евентуалното въздействие на промяната на климата;
- съставяне на ефективни планове за управление за всички обекти по Натура 2000;

³ Заключение на Съвета по околната среда (15 март 2010 г.): „да спре загубата на биологично разнообразие и влошаването на услугите от екосистемите в ЕС до 2020 г., да ги възстанови, доколкото това е възможно, като се повиши приносът на ЕС за възпиране на загубата на биологично разнообразие в световен мащаб“.

- осигуряване в срок до 2020 г. на жизнеспособни популации от есетра и други местни рибни видове чрез борба с инвазивните видове;
- намаляване с 25 % до 2020 г. на зоните, които са засегнати от ерозия на почвата, надвишаваща 10 тона на хектар.

3.3. Постигане на благосъстояние в региона на река Дунав

В региона има примери за крайностите в ЕС в икономическо и социално отношение. Различията са извънредно големи — от най-конкурентоспособните до най-бедните му региони, от разполагащите с най-добре обучена работна ръка до най-малко образованите, от най-високия до най-ниския стандарт на живот. Със стратегията се укрепва стратегията „Европа 2020“, като се предлагат възможности за съчетаване на богатите на капитал с богатите на работна сила пазари, както и на технологично развитите пазари с пазарите, изпитващи недостиг на технологии, особено чрез разширяване на обществото на знанието и с решителен подход по отношение на въпроса за социалното включване. Трябва да се даде възможност по-специално на изолираните общности да извлекат полза (особено на ромите, повечето от които живеят в региона).

Основни въпроси

Образование и умения

Необходими са инвестиции в хора, за да може регионът да отбележи устойчив напредък и растеж, като на приоритетно място се поставят знанието и социалното включване. Като се стъпва на постигнатия в някои части на региона успех ще може да се увеличи достъпът до по-нататъшно образование и да се модернизират обучението и социалната подкрепа.

Научни изследвания и иновации

Оказването на целева подкрепа за научноизследователска инфраструктура ще стимулира стремежа към професионално усъвършенстване и ще задълбочи съвместната работа в мрежи на доставчиците, дружествата и определящите политиката лица в областта на знанията. Регионът трябва по-добре да използва наличните национални и регионални средства и да извлече максимална полза от Европейското научноизследователско пространство. Съществуващите двустранни споразумения трябва да водят многостранна координация. Развиващите се региони, разположени надолу по течението на реката, могат да извлекат полза от водещите и на практика от световна класа иновативни региони, разположени нагоре по течението на реката.

Предприятия

В областта има примери за европейски региони с водещи постижения. Има и значително изостанали региони. Те трябва да извлекат ползи чрез създаване на по-добри връзки между подкрепящите иновациите и бизнеса институции. Клъстерите и връзките между центровете за професионално усъвършенстване ще ги свържат в съществуващи образователни и научноизследователски мрежи и така ще разшири конкурентоспособността на предприятията от регионите нагоре по течението на реката към целия регион.

Пазар на труда

Постигането на по-високи равнища на заетост е от основно значение. Необходимо е хората да разполагат с възможности близо до местата, където живеят. Нужна им е и мобилност. Необходимо е регионът да предложи добро бъдеще на най-интелигентните и най-предприемчивите чрез по-тясно сътрудничество по отношение на политиките, мерките и обмена на информация.

Изолирани общности

В региона живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. Ромските общности, 80 % от които живеят в региона, страдат особено много от социално и икономическо изключване, пространствена сегрегация и условия на живот под нормалните стандарти. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат решени причините.

Примерните цели биха могли да бъдат следните:

- постигане до 2020 г. на инвестиции в размер на 3 % от БВП в научноизследователска и развойна дейност;
- осигуряване до 2013 г. на ширококолов достъп за всички живеещи в региона граждани на ЕС;
- увеличаване с 50 % на броя на получените в региона патенти;
- в срок до 2020 г. увеличаване с 40 % на дела на гражданите на ЕС на възраст между 30 и 34 години, които разполагат с висше или равностойно на него образование.

3.4. Укрепване на региона на река Дунав

Драматичните събития от 1989 г. насам промениха обществото. Необходимо е особено голямо внимание, тъй като регионът на река Дунав включва присъединили се в различни моменти държави-членки, както и желаещи членство в ЕС държави и други трети държави. Повечето от тях са изправени пред едни и същи проблеми, но разполагат с различни ресурси. За да се постигне ефективен отговор на общите предизвикателства, свързани със сигурността и борбата с тежките престъпления и организираната престъпност, е необходима координация на всички равнища. Обменът на добри административни практики е важен, за да може регионът да стане по-безопасен и сигурен и да се укрепи интеграцията му в ЕС.

Основни въпроси

Институционален капацитет и сътрудничество

Необходимо е да се подобрят структурите и капацитетът за вземане на решения в частния и публичния сектор, включително чрез добро планиране и международно сътрудничество, както и те да бъдат подкрепяни от макрорегионалния подход. Оптималното използване на ресурсите е от основно значение.

Сигурност

Корупцията, организираната престъпност и тежките престъпления предизвикват все по-голямо безпокойство. Въпроси като контрабандата на стоки, трафикът на хора и трансграничните черни пазари изискват укрепване на върховенството на закона, както в рамките на отделните юрисдикции, така и между тях. Разузнавателните данни трябва да се споделят по-добре и да се предприемат ефективни съвместни действия.

Примерните цели биха могли да бъдат следните:

- установяване до 2012 г. на критерии за оценяване на напредъка по целта за електронното управление и намаляване на прекомерната бюрокрация;
- постигане до 2015 г. на максимален срок от четири седмици за издаване на разрешение за започване на бизнес;
- постигане до 2015 г. на ефективен обмен на информация между съответните действащи субекти в областта на правоприлагането, като целта е да се подобри сигурността и да се предприемат действия за борба с тежките престъпления и организираната престъпност в 14-те държави от региона;
- постигане до 2015 г. на ефективно сътрудничество между съответните действащи субекти в областта на правоприлагането.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ И УПРАВЛЕНИЕ

За да се предприемат действия по посочените въпроси, ни е необходима добра основа за съвместна работа.

• Устойчива рамка за сътрудничество

Целта на стратегията е да се използват по най-добрия начин наличните ресурси, като се съгласуват усилията, особено политиките и финансовите средства. Действията се допълват взаимно. Всички заинтересовани страни трябва да поемат отговорност. В това отношение с декларацията от срещата на върха по въпросите на региона на река Дунав⁴ се поема сериозен ангажимент. Комисията може да помогне, като улесни и подкрепи действията, но е необходимо всички органи — на национално, регионално и друго равнище — да поемат ангажимент и практически да се включат в действията. Чрез съвместна работа с международни и трансгранични организации в целия регион ще се насърчи съчетаването на усилията и ще се избегне дублирането. Чрез засилено териториално измерение ще се осигури интегриран подход и ще се насърчи по-добрата координация на секторните политики. Наложително е пълно съсредоточаване в постигането на резултати.

• Координация

Необходими са няколко вида мерки.

Комисията ще има отговорност за координиране на ниво политика и ще бъде подпомагана от група на високо равнище от всички държави-членки. Държавите, които не са членки, следва да бъдат поканени в групата по целесъобразност.

⁴ Букурещ, 8 ноември 2010 г.

Комисията ще се консултира с групата относно измененията на стратегията и плана за действие, докладите и мониторинга. В предмета на дейност на групата попадат насоките на политиката и определянето на приоритети.

Координацията на всяка приоритетна област е задача на държавите-членки (съвместно с държавите или регионите извън ЕС, с изключение на въпросите, по които ЕС взема решения на държавно равнище, като сигурността, тежките престъпления и организираната престъпност), като те се консултират с Комисията, както и със съответните агенции на ЕС и регионални организации. „Координатори на приоритетните области“, които могат да докажат ангажираност с целия регион на река Дунав, приемане и експертни знания, гарантират изпълнението (напр. чрез постигане на съгласие относно планирането с определяне на цели, показатели и графици, както и чрез осигуряване на контакти на широка основа между организаторите на проекти, програмите и финансовите ресурси, като предоставят техническа помощ и съвети). Тази работа ще е транснационална, междусекторна и междуинституционална.

Ролята на Комисията за улесняване се подпомага от национални центрове за контакт. Те осигуряват координация във всяка държава, определят съответните контакти и преди всичко се занимават с осъществяване на практически аспекти на работата.

- **Изпълнение**

Изпълнението на действията е отговорност на всички — на държавно, регионално, градско и местно равнище. Действията (които посочват поставените цели) трябва да се превърнат в конкретни проекти (които са подробни и за които са необходими ръководител, график и финансиране). Те трябва активно да бъдат подпомагани при представянето на предложения, като при това се зачита автономността при вземането на решения по програмата.

- **Финансиране**

Стратегията се изпълнява чрез мобилизиране и съобразяване на наличните финансови средства с нейните цели — по целесъобразност и в съответствие с общите рамки. Голяма част от средствата в действителност вече са налични чрез различни програми на ЕС (напр. 100 млрд. EUR от структурните фондове за периода 2007—2013 г., както и значителни средства по инструмента за предприсъединителна помощ и европейския инструмент за съседство и партньорство). Процедурите за подбор на проекти биха могли да се преразгледат, за да се улесни постигането на поставените цели. Налице са и други средства, като Инвестиционната рамка за Западните Балкани, както и международните финансови институции (напр. ЕИБ: 30 млрд. EUR за периода 2007—2009 г. с оказване на подкрепа по отношение на годността за плаване по реката и отстраняването на замърсяването). Трябва да се обърне внимание на комбинирането на безвъзмездни средства и заеми. Налице са национални, регионални и местни ресурси. Оценяването и комбинирането на финансовите средства, особено от публични и частни източници на равнище, което е по-ниско от това на ЕС, действително е от основно значение.

- **Докладване и оценяване**

Комисията извършва докладването и оценяването заедно с координаторите на приоритетните области и други заинтересовани страни. Координаторите ще отбелязват напредъка във връзка с подобренията, които се очакват от действията и проектите, и с

постигането на целите, а освен това редовно ще предоставят информация за работата си. Въз основа на това Комисията съставя доклади, като посочва напредъка по плана за действие.

Комисията организира и годишен форум, на който се обсъжда работата, извършват се консултации по ревизирани действия и се разработват нови подходи. Участие вземат държавите, институциите на ЕС и заинтересованите страни (особено междуправителствените организации, публичният сектор и гражданското общество).

- **Без нови средства от ЕС, без ново законодателство на ЕС, без нови структури на ЕС**

Комисията изготвя стратегията с разбирането, че тя не предполага специално третиране за региона в бюджетно и правно отношение. По-специално:

- 1) Със стратегията не се предоставят нови средства от ЕС. Възможно е да има допълнителни международни, национални, регионални или частни средства, въпреки че акцентът се поставя върху по-доброто използване на съществуващите средства;
- 2) Стратегията не налага промени на законодателството на ЕС, тъй като то е предназначено за ЕС-27, а не само за отделни макрорегиони. Ако се постигне съгласие, е възможно да се направят промени на национално или друго равнище, с които да се цели постигането на конкретни цели;
- 3) Със стратегията не се създават нови структури. Изпълнението става чрез съществуващи организации, чието взаимно допълване трябва да се използва в максимална степен. Не се предвижда цялостно въздействие по отношение на ресурсите на Комисията.

5. ВРЪЗКИ С ПОЛИТИКИТЕ НА ЕС

С оглед на задълбочаването на интеграцията на целия регион, целта на стратегията е да се укрепят изпълнението на политиките и прилагането на законодателството на ЕС в региона. С нея се предоставя политическа подкрепа за настоящи инициативи и се подобрява тяхната видимост в обществото. По-специално, някои договорени в рамките на съществуващите организации действия са част от плана за действие. Освен това:

- Стратегията „Европа 2020“ е основният ангажимент на ЕС за създаване на работни места и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, като със стратегията ще се потвърди този ангажимент. Тя има пет водещи цели, които са следните: насърчаване на заетостта; подобряване на условията за иновации и научноизследователска и развойна дейност; постигане на свързаните с промяната на климата и енергията цели; подобряване на образователните равнища; както и насърчаване на социалното включване, по-специално чрез намаляване на бедността, и справяне със свързаните със застаряването на населението предизвикателства. Със своята визия за региона на река Дунав през 2020 г. стратегията подкрепя постигането на посочените цели. С нея се подкрепя устойчивото развитие, като се цели да се намали потреблението на енергия, да се увеличи използването на възобновяеми източници на енергия, да се модернизира транспортният сектор, като той стане по-екологосъобразен и по-ефективен, и да се насърчи екотуризмът. Стратегията

способства за отстраняване на затрудненията на вътрешния пазар и подобряване на бизнес средата.

- Съгласуваността със законодателството и политиките на ЕС има централно значение в стратегията. Чрез нея се отстраняват пропуските по отношение на изпълнението и практическите или организационните трудности, в резултат на които не се постигат резултати. Чрез съгласуваността се подкрепя по-доброто изпълнение на правните задължения на ЕС, особено във връзка с единния пазар и околната среда. Тя дава също така своя принос за политиките в различни области, като транспорт (трансевропейската транспортна мрежа, която понастоящем е в процес на преразглеждане, както и бъдещата транспортна политика за държавите), енергийни мрежи (трансевропейската енергийна мрежа), стратегията за единния пазар (Акта за единния пазар) и програмата в областта на цифровите технологии за Европа. С визията на стратегията за 2050 г. и целта за 2020 г. се оказва подкрепа и за постигането на целта и изпълнението на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за периода след 2010 г. Като свързващо звено със съседите в Европа и по-нататък в Азия регионът има основно значение за оказване на подкрепа за външните политики на ЕС в съответствие с европейската политика за съседство и неговите регионални инициативи (напр. източното партньорство).

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Със стратегията се осигурява устойчива рамка за интегриране на политиките и съгласувано развитие на региона на река Дунав. С нея се определят приоритетни действия за превръщане на региона в регион на ЕС на 21-ви век. Тя трябва да се придружава от достатъчно информация и публичност, за да се гарантира, че целите ѝ са добре известни.

Ето защо Комисията приканва Съвета да прегледа и да одобри настоящото съобщение и свързания с него план на действие.